

טעימות הדף היומי

עם הרב אברהם משה הלוי רוט

לחצות והוספות: a0527652027@gmail.com

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעודד שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך.

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *

לתגובות והארות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com
הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

מהדף ליומי | כוח ההתחדשות בחג השבועות

והנה, בשבוע הבא יקראו פרשת בהר - בחוקותי, כדי לקיים את תקנת עזרא לקרוא קללות שבתורת כהנים לפני עצרת.

הגמרא במגילה אומרת שעזרא תיקן לישראל לקרוא לפני ראש השנה ולפני חג השבועות את פרשת התוכחה, כדי שתכלה השנה וקללותיה. שואלת על זה הגמרא: בשלמא קודם ראש השנה מתאים לקרוא פרשת תוכחה כדי לומר 'תכלה שנה וקללותיה', אבל איך שייך דבר זה קודם חג השבועות? משיבה הגמרא: גם חג השבועות הינו ראש השנה, משום שדנים בו על פירות האילן.

אלא שלפ"ז לא מובן: מדוע אם כן לא תיקנו קריאת תוכחה גם קודם חג הפסח שדנים בו על התבואה ולפני חג הסוכות שדנים בו על המים?

וביותר, שהרי הגמרא לא אמרה שיש שייכות בין התוכחה לבין הדין על פירות האילן, אלא שמיום כך נחשב שהשנה מתחדשת בחג השבועות ושייך העניין של 'תכלה שנה וקללותיה', וא"כ חוזרת השאלה שלא מצאנו שהשנה מתחדשת בחג השבועות יותר מאשר בחג הסוכות או בחג הפסח.

אכן באמת השל"ה הקדוש הביא מספר תולעת יעקב שהקב"ה **מחדש**

את הבריאה בכל שנה ביום חג השבועות, ובאותו היום הנשמות [שנקראות 'פירות האילן' כי הם פורחות מאילן החיים של הקב"ה] נידונות על התורה שנתנה בו, אם בטלו עצמם ממנה.

ועוד כתב, שחג השבועות רומז על **חידוש העולם אחרי תחיית המתים** שאז יתענגו בני העולם ההוא מן הסעודה השכלית המעודדת להם כמו שהיה אדם הראשון בגוף ובנפש קודם שחטא כי אז יחזור העולם לשלמותו הראשונה.

ובשפת אמת במדבר תרס"א כתב לבאר שהתורה נקראת עץ חיים וכמו שאילן מוציא פירות בכל שנה ושנה **כן התורה מתחדשת פירותיה בכל שנה**, והוא עניין בעצרת נידונים על פירות האילן.

ועוד כתב שם תרל"ה: כמו שכתבו חז"ל שכל הנביאים קיבלו

עיון | מדוע בעצרת כתוב "שעיר" בלא וי"ו

בגמרא שלנו מוזכר שעיר של עצרת ושל יום הכיפורים שונים משאר שעירי המועדים בכך שכתוב בהם "שעיר" בלא וי"ו החיבור כמו בשאר המועדים.

וצריך להבין מדוע באמת שינתה התורה בעצרת לכתוב "שעיר" בלא וי"ו. בשלמא ביום הכיפורים יש לבאר בפשיטות, שבאמת השעיר החיצון של יו"כ אינו דומה לגמרי לשאר השעירים, שהרי הוא מכפר על "אין בו ידיעה בתחילה ובסוף" – לפי רוב השיטות – בשונה מכפרת שעירי ר"ח והרגלים.

אבל, מדוע שינתה התורה גם ב"שעיר" חטאת של עצרת?

האמת, שאין זה השינוי היחיד בשעיר זה. השינוי הבולט יותר הוא שהוא השעיר היחיד שלא מוזכר עליו "חטאת", כתוב רק "שעיר עזים אחד לכפר עליכם".

אמרו על זה חז"ל בירושלמי: "בכל הקרבנות כתיב חטאת ובעצרת לא כתיב חטאת, אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: מכיון שקבלתם עול התורה עליכם **מעלה אני עליכם כאלו**

לא חטאתם מימכם". הרי שאנו נעשים אז בריאה חדשה לגמרי 'כאילו לא חטאתם מימכם'.

כעין זה כתבו ב"דעת זקנים מבעלי התוספות": "כתיב גבי שבועות 'שעיר עזים לכפר עליכם' ולא כתיב לחטאת מפני כבוד התורה שנתנה בו ביום וזהו אשר יסד הפייט דיום הבכורים חטאת לא נזכר למען יהי דבר המלך למנוחה. דבר אחר: לפי שהיו אז ישראל נקיים מכל חטאת כדאיתא במדרש משקבלתם עליכם עול תורה והמצוות מעלה אני עליכם כאלו לא חטאתם מעולם וזהו שייסד הפייט בזולת של שבועות קבלו מלכותי ולא תאשמו..."

לפ"ז אנו מבינים היטב מדוע השמיטה התורה את וי"ו החיבור, להבדילו מעט משאר השעירים, שכן שונה הוא שעיר עצרת מכל שעירי החטאת, כמו שנתבאר.

אלקין" נאמר על שביעי של פסח, ואילו "עצרת תהיה לכם" נאמר על שמיני עצרת. היכן הסתירה?

בהכרח שהגמרא שם מתבססת על הגמרא שלנו ש"הוקשו כל המועדים זה לזה", וכאילו כתוב בכל חג וחג גם "עצרת לה" וגם "עצרת לכם".

כך גם בנוגע לדיני שמחת יום טוב. הרי בחג הפסח, בראש השנה וביום הכיפורים כלל לא נזכרה חובת השמחה. אנו למדים זאת מהיקש של כל המועדים זה לזה.

בתורה שבכתב לא נזכר בפסח כלל חובת שמחה, בחג השבועות נזכר פעם אחת, ואילו בחג הסוכות ב' פעמים.

מבאר זאת ר"י בכור שור: "והיית אך שמח - שלא יהא לך מחשבה רק על השמחה. אבל בפסח שהתבואות בשדה, כתיב "ופנית בבקר והלכת לאוהליך", כי המלאכה שיש לך לעשות יעכב שמחתך לפי שאין לך פנאי לשמוח".

ובסגנון דומה כתב בעל הטורים: "ושמחת. לא נאמר שמחה בפסח, לפי שהתבואה עדיין בשדה. ובעצרת שהתבואה כבר נקצרת ועדיין היין בגפנים, נאמר שמחה אחת. ובסוכות שהכל בבית, נאמרו בו ב' שמחות".

ראיתי בחשוקי חמד בדף שלנו, שיש מצדדים לומר שהאיסור לשאת אשה בחול המועד פסח הוא רק מנהג, כיון שלא נאמר בו להדיא חובת "שמחה", וממילא לא שייך איסור "אין מערבין שמחה בשמחה". עיי"ש.

מהדף ליומי | דיני יום טוב שלוש יום לפני עצרת

הפוסקים דנו האם שלוש יום לפני עצרת צריך ללמוד את הלכותיו. ראו בביאור הלכה תחילת הלכות פסח. והנה, מה הם הלכותיו של "עצרת"? הלכות יום טוב! הרבה מהראשונים והאחרונים סידרו את הלכות יום טוב בדיני חג השבועות, כך גם הטור והשו"ע, כי זהו החג היחידי שאין לו הלכות מסוימות ופרטיות, הוא "סתם" יום טוב... על פי זה יש שכתבו שהמסכת "של" חג השבועות, היא מסכת ביצה.

והנה, אנו זוכים בתוך הימים הללו שקודם חג השבועות ללמוד מעט על דיני יום טוב. אשרינו.

מושג | תשעה באב נקרא מועד, היתכן?

בדף שלנו נזכר הפסוק "קרא עלי מועד". מפסוק זה כתבו הקדמונים שבתשעה באב אין אומרים תחנון משום שהוא "נקרא מועד".

נבואתם מהר סיני כמו כן **בכל שנה ושנה מקבל כל אחד מישראל בחג הזה כל מה שעתיד לחדש בתורה.**

והראני אאמו"ר הגאון שליט"א לדברי הרוקח בהלכות שבועות: "ולמה שתי הלחם מתיר חדש במקדש לפי שנתחדש אז העולם כדאמר בפרק א' דע"ז (דף ה) דאמר ר' שמעון בן לקיש מאי דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום הששי ה' יתירה מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלין את התורה אתם קיימין. ואם לאו הריני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו".

והנה שאלת הרוקח 'למה שתי הלחם מתיר חדש במקדש' אינה מובנת כל כך, וגם התשובה שכתב לא מבארת למה שתי הלחם מתיר אלא למה מתירים חדש בחג השבועות, והיה לו לומר 'למה מתירים חדש במקדש בחג השבועות - לפי שנתחדש אז העולם וכו'.

וביאר אאמו"ר שליט"א שהרי לעיל מינה הזכיר הרוקח את ההלכה ששתי הלחם מתירים בדיעבד את החדש גם אם הם באים מן הישן, ועל זה שאל הרוקח מה טעם שתי הלחם מן הישן יכולים להתיר את החדש. ותיירך שכיון שנתחדש אז העולם הרי זה נחשב שגם התבואה הישנה היא 'מן החדש', וממילא אפשר להתיר על ידי הקרבתה את התבואה החדשה.

עכ"פ אנו רואים מכל זה שבחג השבועות כל העולם מתחדש לגמרי, וגם התורה עצמה מתחדשת בחידושים חדשים שמושפעים לשנה זו, וגם כל אחד מאתנו מתחדש לגמרי, וכמו שאמרו חז"ל בירושלמי הנ"ל: שלכן בכל הקרבנות כתיב חטאת ובעצרת לא כתיב חטאת, כי מכיון שקבלתם עול התורה עליכם **מעלה אני עליכם כאלו לא חטאתם מימכם**. הרי שאנו נעשים אז בריאה חדשה לגמרי 'כאילו לא חטאתם מימכם'. לכן לקראת חג השבועות שייך באופן מיוחד בחינת ההתחדשות של 'תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה'.

הרחבה | השוואת המועדות זה לזה

הגמרא שלנו אומרת שמהפסוק "אלה מועדי ה' במועדיכם" אנו למדים ש"הוקשו כל המועדים זה לזה".

ההיקש הזה מבאר כמה וכמה עניינים בהלכות יום טוב, נזכיר כאן שניים מהם:

הגמרא בפסחים ובביצה אומרת שדין "חציו לה" וחציו לכם" נלמד מהסתירה בין המקראות: "כתוב אחד אומר עצרת לה" אלקין, וכתוב אחד אומר עצרת תהיה לכם. רבי אליעזר סבר: או כולו לה' או כולו לכם. ורבי יהושע סבר: חלקהו, חציו לה' וחציו לכם".

כשפותחים בפנים את המקראות (שיטת "טעימות"...)

מתפלאים על ה"סתירה" שהגמרא מציגה. הרי "עצרת לה'

סיפור הגאון רבי חיים שלמה רוזנטל שליט"א: בילדותי למדתי ב'עץ חיים' בכיתתו של רבי רפאל לוי זצ"ל, פעם אחת השתובבנו יחד ילדי הכיתה ופיזרנו קרעי דפים על הארץ... למראה מעשה הקונדס קרא ר' רפאל לאביו המשגיח רבי אריה זצ"ל שנכנס לכיתתנו, והחל להוכיח אותי על כך.

כאשר תמהתי – הרי לא הייתי לבדי... כולם השתתפו יחדיו במעשה... ולמה רק אותי 'תפס'?... ליטף רבי אריה את ידי ואמר: כשיש כתם על בגד שק לא רואים אותו כלל, אבל בבגד משי יקר רואים כל כתם.. כמי שאומר – אתה אינך ככולם.. מצפה אני ממך ליותר...

הדברים חדרו לליבי ומילאו אותי בחום, תקופה ארוכה היו מילותיו מהדהדות באוזני ומדרבנות אותי... ועד היום אני מרגיש את אותה חמימות שהרגשתי באותה שעה...

הנה, אתם רואים, הוא לא קיבל פרס, הוא קיבל עונש ונזיפה. אבל זה השאיר אצלו תחושה של חיבור מיוחד, של מעלה גדולה. אליו מתייחסים!

הקב"ה לא מחנך את היפנים, כי הם לא חשובים לו... אבל על עם ישראל הוא ערך "כינוס" מיוחד, "קרא עלי מועד", בשביל מה? בשביל להחליט איך מענישים אותנו.

מוסר | מסעדות חינוך בכל ראש חודש, ידעת?

בגמרא שלנו מבואר שראש חודש נקרא מועד מן התורה. לצערינו, יש רבים שאינם נזהרים בכבודו של מועד זה.

אשאל אתכם חידה מכשילה: מה ההיפך מ"שבת"? אתם בטח עונים: "יום חול", אבל זה לא נכון: גם ימים טובים אינם ימי חול, אע"פ שהם לא חלים בשבת... התשובה האמיתית היא שההיפך מ"שבת" אלו הם "ימי המעשה".

והנה יש מועד אחד שכתוב עליו שגם הוא איננו "יום מעשה": ראש חודש. ראו בהפטרות "מחר חודש": "אשר נסתרת שם ביום המעשה". יום שאיננו ראש חודש. כי היה המנהג בזמנם שלא עושים מלאכה בראש חודש, עיינו שם במפרשים. כך גם אנו רואים בגמרא במגילה כב, ב שקבעו ד' קרואים בקריאת התורה של ראש חודש כי אין בו כל כך ביטול מלאכה בעם. כמה היו זהירים אז בכבוד ראש חודש!

והנה, השולחן ערוך קבע סימן שלם לסעודת ראש חודש – הלא הוא סימן ת"ט ובו סעיף אחד "מצוה להרבות בסעודות ראש חודש". כמדומה שזהו הסימן הכי קצר בשולחן ערוך...

[יש אומרים שהטור הקפיד לייחד סימן נפרד עבור מצוות שראה שהן צריכות חיזוק. כמו למשל – סימן ש' ובו סעיף אחד על סעודה שלישית. סימן ק' סעיף אחד על החובה לסדר תפילתו. כך גם סימן על "איזהו מקומן" וסימן על "פרשת התמיד"...]

וצריך להבין, איך יתכן ששמחים בתשעה באב? אחרי כל האזהרות שלמדנו שלא לנהוג שום שמחה!

ועוד צריך להבין, הרי "קרא עלי מועד" זה חצי משפט, ההמשך הוא: קרא עלי מועד – לשבור בחורי. האם זו סיבה לא להגיד תחנון?

נשאל עוד שאלה: מה הכוונה משום שהוא "נקרא" מועד? היה צריך לומר משום "שהוא" מועד. מה זה משנה איך הוא נקרא? אבל באמת, זאת שאלה מכשילה, כי "לקרוא מועד" הכוונה "לקבוע מועד". כמו "מקרא קודש" – קביעת היום לקדושה. למה זה נקרא 'לקרוא'? כי הכוונה 'להזמין', לקרוא להתאסף. "קרא עלי מועד" – קרא להתאסף בזמן מסוים, על מנת לשבור בו את בחורי.

יש התאספות לטובה, לקבל שכר, ויש התאספות לרעה, לקבל מכות. אבל תמיד זאת התאספות, חיבור.

והנה, יש חיוב גמור בתורה, שהוא מ"ע השלישית, לאהוב את קרבת ה'.

ההרגשה שיש לנו שייכות אישית בינינו השפלים לבין הקב"ה, בורא רבבות עולמות עצומים, אשר לו מלאכים ומשרתים לאין מספר, והוא מתעסק עמנו ובתקנתו, זאת היא הרגשה של קרבת אלוקים.

השאלה אם הוא מחבק אותנו או נותן לנו פאט'ש – היא שאלה חשובה לעצם החיבוק או המכה, אבל יש כאן קודם כל הרגשת עונג בעצם השייכות. זה לא דבר של ממילא, הוא התעסק עם זה, כביכול. הוא קרא מועד, הוא אוסף אסיפות, קרא לנו אליו ונתן לנו 'מכות'. כמו שכתוב בתורה "וידעת עם לבבך כי כאשר יסר איש את בנו ה' אלהיך מיסרך".

נתאר לנו קבוצת ילדים גדולה משתוללת וקופצת לכביש, סכנה גדולה. פתאום מגיע נשיא ארצות הברית רץ לעבר ילד אחד מכולם, תופס לו את היד נותן לו כמה מכות טובות, וצועק עליו 'מה קורה לך אתה יכול למות, אתה חייב לקבל פעם אחת ולתמיד עונש חמור'.

כל הילדים מתאספים ומתסכלים בהערצה גדולה - - - הוא בן של נשיא ארה"ב.....!!!

זה הקשר שלנו בתשעה באב – הקב"ה עוזב את הכל ומתעסק אתנו. איך לחנך אותנו.

הפוליטיקאיים האמריקאיים אומרים: תדבר בעדי, תדבר נגדי, העיקר שתאית את השם שלי נכון...

כלומר, לא כל כך חשוב לי מה מדברים עלי בתקשורת – אבל עצם זה שמדברים עלי נותן לי מעמד וחשיבות גדולה.

כאשר הקב"ה מדבר עלינו, לא כ"כ חשוב אם לטובה או להיפך, אבל הוא "מאית את השם שלנו נכון" הוא מכיר אותנו באופן אישי, הוא עוסק בנו, מדבר עלינו. זה נותן לנו הרגשה גדולה של קרבת אלקים.

היו ראשי חודשים, שזה כנגד הלבנה המקבלת מן החמה [וגם בכל ראש חודש חוזרים בני קורח לצעוק "משה אמת ותורתו אמת", כי אז ה"מקבלים" חוזרים לקבל את ההשפעה מה"נותן"]. וכאשר הפסקנו להיות "מקבלים" מן האבות כראוי, איבדנו את הימים טובים של י"ב ראשי חדשים.

אנו מבקשים בתפילה שהאבות ישפיעו על "תולדותם" השפעה גמורה. "ברית אבות לבנים תזכור". לא רק האבות, ג' רגלים, אלא גם הבנים, י"ב שבטים.

תפילה | "בעבודת ביהמ"ק נשמח כולנו" – מדוע דוקא בראש חודש?

הגרח"ק זי"ע אמר הטעם שרק בראש חודש אומרים "בעבודת בית המקדש נשמח כולנו" משום שעיקר השמחה בראש חודש היא במקדש. אבל בגבולין לא היה ביטוי מיוחד לראש חודש.

לפי דבריו יש לעיין מדוע בשבת-ראש חודש אין מזכירים לשון זו של "בעבודת ביהמ"ק נשמח כולנו", משום שכתבו בספה"ק שבשבת קודש חוזרים לבחינת "קודם חטא העגל", ומקבלים שוב את שני הכתרים, קרני הוד משה, וכו'. ואם כן כאשר ראש חודש חל בשבת הוא חוזר להיות יום טוב גמור כמו לפני החטא וממילא אין השמחה רק "בעבודת בית המקדש" אלא שמחת יום טוב בכל מקום ומקום.

כע"ז יש לבאר מדוע בראש חודש שחל בחול אומרים "ובשירי דוד עבדך" וכשחל בשבת אין מזכירים זאת. דהנה, הטעם שבראש חודש אומרים "ובשירי דוד עבדך הנשמעים בעירך" מה שאין אומרים בשום מועד הוא משום שראש חודש היה מתפרסם באמצעות שיר של ראש חודש הנשמע בכל העיר, כמוש"כ בגמרא שלכן שיר של ראש חודש דוחה כל שיר אחר כדי לפרסם שהוא ראש חודש. לכן מדגישים "הנשמעים בעירך" כי כך מפרסמים אותו, באמצעות השמחה של שירת הלוויים שהיא השמחה בעבודת הקרבנות של ראש חודש, "בעבודת בית המקדש נשמח כולנו".

אבל כאשר חל בשבת חוזרים למצב שראש חודש הוא יום טוב גמור, כמו לפני החטא, ואין צריך להזכיר השמחה העקיפה של שירת הלוויים, כי יש בו שמחה מצד עצמו כמו בימים טובים. קיצרתי בחפזי.

המשנה ברורה בסימן תי"ט הנזכר כותב "אף על גב דמעיקר חיובא אינו מחוייב לאכול דברים הטעונים בהמ"ז ויכול לצאת בשאר דברים, מ"מ המוציא על סעודת ר"ח ואוכל ושותה בו בטוב הרי זה משובח. וכתבו הפוסקים בשם מדרש פסיקתא כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה עד ר"ה חוץ ממה שמוציא בשבתות ויו"ט וראש חודש וחיה"מ".

נדמין לעצמנו: אילו היה מתפרסם מבצע במסעדה מסויימת שבכל ראש חודש יש החזר של מאה אחוז על הוצאות הסועדים, שולחים את החשבונית ומקבלים החזר לחשבון הבנק... כמה ארוך היה התור באותה מסעדה!... והנה, הקב"ה מבטיח לנו בכל המסעדות שנרצה [וביותר, בסלון הבית, עם שולחן ערוך, ברוממות ובטהרה] שהוא יחזיר הכל לחשבון הבנק... איך עדיין אין תורים במסעדות?..

תפילה | זמן כפרה "לכל" תולדותם?

בגמרא שלנו מבואר ששעיר ראש חודש מכפר על חטא מסויים ובדרגת ידיעה מסויימת, ואילו בתפילת ראש חודש אנו אומרים שראש חודש הוא "זמן כפרה לכל תולדותם".

אני רוצה להציע שהכוונה "לכל תולדותם" לכל צאצאיהם של המקריבים את שעיר החטאת. היינו שאמנם אנו לא מקריבים חטאת ראש חודש, אבל הרי "בהיותם מקריבים לפניך זבחי רצון ושעיר חטאת" היה זה "זיכרון לכולם", ולכן "ברית אבות לבנים תזכור".

מה פשר ההדגשה בתפילה זו על זכרון האבות שעומד לזכות הבנים?

לכאורה הביאור בזה עפ"י דברי הטור בהלכות ראש חודש שג' רגלים כנגד ג' אבות וי"ב ראשי חודשים כנגד י"ב שבטים, וקודם חטא העגל היו ראשי חודשים כימים טובים ממש, ואחרי שחטאו נלקחו מהם י"ב ראשי חדשים שאינם יום טוב גמור.

לשם מה הוצרך הטור להקדים שג' רגלים כנגד ג' אבות וראשי חדשים כנגד י"ב שבטים? מבואר כאן שגם לאחר החטא יש לנו אחיזה ב"ג' אבות", השורש שלנו טוב, אבל הפגם הוא בהורדת הדברים למעשה בפועל, זה כנגד י"ב השבטים שהם המוציאים לפועל את דרך אברהם יצחק ויעקב. לכן כנגדם